

Høringsoppsummering

1. Type høringsinstans.

Bispedømmeråd

2. Navn på høringsinstans.

Nidaros bispedømmeråd

3. Bispedømmetilhørighet.

Nidaros

4. Har du kommentar til kapittel 1: Innledning

Ikke kommentar til kapittel 1, men generell kommentar: Nidaros bispedømmeråd takker for planarbeidet som er gjort. Vi ber om at vårt svar på spørsmål 12 «Har du andre kommentarer til planen» leses før de andre svarene.

NB: I vårt hørings svar har vi lagt inn noen linker til ulike nettsider. De er ikke mulig å legge ved i svarene her. Sender derfor svaret vårt også separat.

Ad kapittel 1: I innledningen bør det kort presiseres at denne planen erstatter «Plan for trosopplæring Gud gir – vi deler» fra 2009 og «Plan for samisk trosopplæring» fra 2010. Til forskjell fra de gamle planene, som kun gjaldt for barn og unge 0-18 år, gjelder den nye planen for både barn, unge og voksne i alle aldre.

Det fjerde avsnittet setter retning og forventning til resten av dokumentet. Setningen «Videre planverk for samisk kirkelig undervisning og læring kommer i rammeplanene» kan strykes, da dette gjelder for alt lærestoffet. Eventuelt kan denne setningen skrives i kap 6.

5. Har du kommentar til kapittel 2: Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning

og læring

Jfr også kommentar til spørsmål 12: Er det mulig at en del formuleringer er felles for de ulike planene i Den norske kirke (eks diakoniplan, plan for kirkemusikk...), hentet fra et felles dokument, gjerne en oppdatert versjon av «Den norske kirkes identitet og oppdrag (uttalelse fra Kirkemøtet 2004)»

Kapitlet har seks deler, bra tematisk slik det er satt opp! Noe kommenteres nedenfor:

- A. En innledning (uten egen overskrift)
- B. ... døper jeg deg til Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn
- C. Gud, vår skaper
- D. Jesus Kristus, vår frigjører

E. Hellig Ånd, vår livgiver

F. Å leve i stadig velsignelse - Sivdnidit

A: Bra innledning! Men holder totalen i dette kapittelet som det teologiske grunnlaget? Fint at det er henvist til misjonsbefalingen (den kan gjerne siteres i en faktaboks! Eventuelt i en note henvise til Den norske kirkes bekjennesskrifter?) Kirkas utfordring i kirkelig undervisning og læring ligger i misjonsbefalingen: «...lær dem å holde...». Altså: Hva er det vi skal lære å holde? Hva er det vi som kirke forvalter og som vi skal gi videre?

B: Det er fint at det er satt inn en bibelhenvising og ord fra dåpsliturgien. Hva med å legge inn mer tekst fra dåpsliturgien f eks Titus 3,4-7 i en «faktaboks»?

C: «Alt det skapte er elsket av Gud og har en uendelig verdi.» Vi ønsker noe inn, enda tydeligere, om Gud som skaper av hele skaperverket, og om menneskets ansvar for forvaltning av dette.

«Å være skapt er å være utlevert til verden.... Samtidig er det kirkens tro og håp...». Savner noe om at det er nåden at vi får lov til å komme til Gud med hele oss, også det som er vondt og det vi skammer oss over, at vi er syndere og gjør vondt mot hverandre. Vi lever i en skapt og fallen verden.

D: Mye godt er tatt inn, men det blir for svakt som overordnet del, altså hva kirka skal gi videre om Jesus Kristus. «Jesus Kristus, vår frigjører» er overskriften. Hva frigjør han oss fra? Hva frigjør han oss til? Jesus som vår frelser synes totalt fraværende i teksten, og også om hva frelsen innebærer. Det er ikke nevnt noe om nåden, syndenes forlatelse, forsoning, Jesu seier over døden, Djevelen som er overvunnet. Fint at det er med om håp!

Siste lange avsnittet er gode refleksjoner, men gir dette teologisk grunnlag for kirkelig undervisning og læring om Jesus Kristus? Tematisk hører dette hjemme andre plasser (om Gud som skaper, om DHÅ eller i andre kapitler i den overordna delen).

E: Hva med Åndens gaver? Hva med kall til omvendelse og etterfølgelse? Når planen nå også skal gjelde eldre ungdom og voksne, er det viktig å ha med dette perspektivet tydeligere. Det kristne fellesskapet som beskrives i overgangen s 5-6 kan ved litt omskriving passe inn her.

F: Flott at det er med, men bør de siste setningene i avsnittet være en innledning? Omskrive og f eks starte slik: «Det er et stort mangfold og rikdom i ulike kristne tradisjoner. For å leve og tolke eget liv i lys av den kristne tro, er det viktig at ulike kristne tradisjoner tas i bruk. Vi nevner her et eksempel på det, det nordsamiske sivdnidit.....

Fint at det er skrevet i klammer hvordan sivdnidit uttalles. Etter «Sápmi» kan det være påkrevet med en parentes, eks (Sápmi er den nordsamiske betegnelsen på det samiske bosetningsområdet)

Nederst side 6: «Det er en hverdagspraksis....» Hverdagspraksis er mulig et litt for svakt ord. Sivdnidit er en livsholdning, en helhetlig tilnærming. Sivdnidit preger måten man lever på, både hverdag og fest.

Øverst på side 7 «...ulike måter å være i dialog.» Med hvem eller hva er man i dialog?

6. Har du kommentar til kapittel 3: Å leve og vokse: Innhold i kirkelig

undervisning og læring

Bibelkunnskapen står svakt blant mange. Skolens rolle er annerledes mht kristen undervisning nå enn det var for noen tiår siden. Derfor er det bra at bibelfortellingene løftes fram i avsnittet «Bibel, tekst og fortolkning».

Kanskje kan en løfte opp det andre avsnittet under overskriften «Bibel, tekst og fortolkning» til innledningen?

Det påpekes at et mangfold av tekster må tas i bruk. Vil det komme eksempler på tekster i rammeplanene? Det er viktig at bibelfortellingene kommer i fokus og at de blir gitt videre til nye generasjoner.

Angående strukturen på kap 3 og underoverskriftene der: «Livstolkning og livsmestring» er kjente begrep fra trosopplæringsplanen «Gud gir – vi deler», da som ett av tre ulike aspekt. I og med at «Livstolkning og livsmestring» i den nye overordnede planen kun skal være et tverrgående prinsipp, og ikke ett av de tre innholdselementene, så bør ikke «Livstolkning og livsmestring i kirkelig undervisning og læring» være en egen overskrift, men innholdet i det avsnittet kan flettes inn i den generelle innledningen i kapittel 3.

Fra trosopplæringsplanen fra 2009 er alltid «livstolkning» nevnt før «livsmestring». I den overordnede delen her, er rekkefølgen innimellom byttet om. For noen vil det være viktig med rekkefølgen.

Vi ønsker også å påpeke at kristen tro ikke først og fremst er en hjelp til å mestre livet. Evangeliet både støtter og utfordrer oss.

I avsnittet om Kristen tro i praksis er det nevnt diakonale praksiser. Legg gjerne inn en link til Plan for diakoni.

7. Har du kommentar til kapittel 4: Å være og å lære: Pedagogisk

grunnlagstenkning og læringssyn

Dette er det lengste kapitlet og bør muligens strammes. Det er mye viktig med her. Tross for underoverskrifter, virker kapitlet uoversiktlig.

Det at det blant mennesker i Norge i dag er mindre kjennskap til bibelfortellinger og - det som tidligere ble kalt - kristendom, er en pedagogisk utfordring. Hvordan påvirker det hvordan vi skal drive kirkelig undervisning?

I overgangen s 9-10 er kirkerommet så vidt nevnt. Kirkebygget og kirkerommet kan gi store pedagogiske bidrag i formidling av kristen tro, for oppdagelser og nye erfaringer.

Er det bedre å flette inn «Å være i faglig utvikling og fornyelse» (s 13) inn i første delen på s 9-10? Avsnittet «Å lære på forskjellige måter: pedagogisk tilnærming» (s 12) kan med fordel løftes framover i kapitlet.

Innholdet under overskriften «Å være med i fellesskapet: tilhørighet og trygghet» og «Interkulturell forståelse og mylder av mangfold» (s 11) kan innlemmes i kapittel 5 om Likeverdig deltakelse og medvirkning.

8. Har du kommentar til kapittel 5: Likeverdig deltagelse og medvirkning

Hele dette kapittelet må strammes. F eks medborgerskap er nevnt allerede i andre avsnitt, men det har også en egen underoverskrift som omhandler det samme.

Universell utforming handler ikke kun om fysiske utfordringer, men også om kognitive. Det kognitive ligger implisitt i teksten, men det er fysiske element som «bygg, rom og steder med dårlig tilgjengelighet» som blir nevnt.

Tips til faktabokser her kan være fra HEL, LIM (likeverd, inkludering og mangfold), eller uttalelser fra Torill Edøy.

Er usikker på hvor det bør inn, men en eller annen plass bør det nevnes (kanskje under overskriften «Medborgerskap, demokrati og representasjon») at alle minoriteter i kirka må hensyntas. Samisk har eget kapittel (og det er bra!), men hva med kvener / norskfinner, skogfinner, «våre nye landsmenn», LHBT+.....? Utenforskap generelt, hvem er «de minste» som Jesus sier at vi skal ha spesiell omsorg for?

9. Har du kommentar til kapittel 6: Samisk kirkeliv: likeverdig og livskraftig

«Det samiske» er et utydelig begrep. Beskrivelsen er preget av et utenifra-perspektiv.

Andre avsnitt i «De samiske språkene er en del av kirkens språk» starter med «Noen steder vil det samiske språket være hovedspråket...», bør rettes til «Kun et fåtall steder er samisk språk hovedspråket...» Dette fordi «Noen steder» i praksis kun er noen få menigheter i Norge og «det samiske språket» ikke er ett språk, men mange

Siste avsnitt under overskriften «Å tilnærme seg det samiske på ulike måter»: Her må det viktige poenget at det er ulike samiske tradisjoner ulike plasser, komme tydeligere fram. Kanskje ved å flytte setningen «Det finnes store lokale variasjoner rundt samiske kristne tradisjoner» helt først i avsnittet. Det tydeliggjør at ikke alt som nevnes videre er vanlig alle plasser i samiske miljø.

Det er det bl a nevnt «gudforeldre». Dette er et begrep som ikke er i vanlig bruk overalt i Norge. Kanskje det i en parentes her kan stå «faddere».

Under overskriften «Fornorskingens etterdønninger og forsoning i praksis» står det i siste avsnitt om «fortidens feilgrep». Feilgrep overfor samer pågår fortsatt!

Det er ellers mange nyttige påpekninger i dette avsnittet, men det må tydeligere fram det kulturelle presset en minoritet opplever. Majoritetsbefolkningen vil alltid være privilegert og må ta det ansvaret det innebærer.

Tidligere strategiplan for samisk kirkeliv og Plan for samisk trosopplæring hadde to-tre sider med informasjon om Sápmi. Dessverre er det fortsatt mange som ikke kjenner til at det finnes mange ulike samiske språk etc. Det må sikres at denne kunnskapen formidles også i

den nye overordnede planen, det må ikke falle vekk. Vilkår for samisk trosopplæring må ikke bli dårligere enn det var i Plan for samisk trosopplæring. Kanskje kan det legges inn noen faktabokser, linker, kart el?

10. Har du kommentar til kapittel 7: Samarbeid om kirkelig undervisning og

Læring

Enda tydeligere om å inkludere hjemmet og foreldrene inn i kirkas møte med barn og unge. Og at kirka må tilstrebe kvalitet i alle ledd i møte med enkeltpersoner.

«Samarbeid med frivillige» bør ha med noe om medarbeideromsorg og om en livsnær kirke med diakonal forankring.

Der det henvises til «Kirkens unge» som en strategisk plattform bør det være link!

11. Har du kommentar til kapittel 8: Lokalt planarbeid

Første og siste avsnitt har tema «Kirka vår – helhetlig plan for arbeidet i soknet». Bra at det trekkes inn her. Men kanskje, slik det er beskrevet, gjelder det nå mens alt er nytt. Kanskje ikke så relevant om et par år?

Det midterste og lengste avsnittet er mer en oppsummering / sammendrag av hele den overordnede delen. Kanskje det nettopp skal være det, helt til slutt, et sammendrag?

12. Har du andre kommentarer til planen

Nidaros bispedømmeråd ønsker å rette er stor takk for det arbeidet som er nedlagt i å lage forslag til Overordnet del for Kirkelig undervisning og læring. Her er mye bra!

Vi har likevel en del innvendinger. Den viktigste: Planen som helhet er for lang. Er det nødvendig å ta med så mye? Nidaros bispedømmeråd ønsker en strammere og ryddigere struktur. Eventuelt at det lages et kort sammenfatningskapittel til slutt i dokumentet.

Vi har disse spørsmålene med oss: HVA skal en overordnet del være / inneholde? Den bør være kort og presis, gi retning, si noe om hva som er viktig for Den norske kirke, hva det er vi som kirke skal gi videre. Hvilke kjerneverdier skal det undervises i og læres videre?

HVEM er planen skrevet for? Den må kunne leses av alle som skal formidle undervisning i kirka, samme hva slags bakgrunn man har. Samtidig må planen også kunne være gjenstand for forskning på høyt akademisk nivå.

Planen må være gjenkjennelig og samsvare med Den norske kirkes øvrige planer. Altså: Knytte denne overordnede delen for Kirkelig undervisning og læring enda sterkere sammen med det som ellers skjer i kirka. Som nevnt i kap 8 vil sannsynligvis det nye planverktøyet «Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet» være med på å knytte de ulike aktivitetene i menigheten nærmere hverandre. En ny overordnet del for kirkelig undervisning og læring, må også gjenspeile dette.

Er det klokt å tenke at de ulike planene i Den norske kirke skal ha samme oppbygning? Slik at et dokument i Den norske kirke er gjenkjennelig fra arbeidsområde til arbeidsområde, med felles grunnlag og en del sammenfallende formuleringer for de ulike planene (eks diakoniplan, plan for kirkemusikk...), hentet fra et felles dokument, gjerne en oppdatert versjon av «Den norske kirkes identitet og oppdrag (uttalelse fra Kirkemøtet 2004)». Det gjelder særlig det teologiske grunnlaget og emner som frivillighet, LIM (likestilling, inkludering og mangfold), samisk kirkeliv, lokalt planarbeid, ansvar og ledelse.

En overordnet plan setter retning, og rammeplaner som kommer, vil gjøre de konkrete oppgavene tydeligere. I høringsnotatet tas det et forbehold: «De organisatoriske rammene behandles senere og må ses i sammenheng med saken om kirkelig organisering og tilskuddsforvaltningen i den norske kirke». Det er vanskelig å se hvordan en plan skal gjennomføres i praksis uten samtidig å se hvilke ressurser det er for å gjennomføre dette. Trosopplæringsmidlene er tildelt for å gjennomføre trosopplæring 0-18 år, og i så å si samtlige menigheter i Nidaros bispedømme opplever man at det ikke er tilstrekkelig med ressurser til å gjennomføre alt man vil og ønsker. Når nå kirkas undervisningstjeneste skal gjelde for alle, også de eldre enn 18 år, så stilles spørsmålet: Hvem skal gjøre dette? Hvilke ressurser har vi til rådighet, både økonomisk og ikke minst når det gjelder personell?

Slik den overordna delen er utforma nå, kan den virke massiv og tung. Vi ønsker bruk av faktabokser, plansjer, illustrasjoner. Det kan bidra til at det er enklere å få med seg innholdet. Sannsynligvis blir planen gjort tilgjengelig på nett. Da er det enkelt å legge inn linker til tydelig begrunnelse, mer bakgrunnsstoff og fordypning.

I planen henvises det enkelte plasser til Bibelen. Det er bra! Det kan gjerne være flere sitat og en kan gjerne også bruke mer fra ulike liturgier i kirka. Eventuelt kan slikt settes i faktabokser (eks ang dåp i kapittel 2: En faktaboks med Tit 3,4-7). På det viset vil en knytte kirkelig undervisning og læring til det som ellers skjer i kirka.

En del manglende komma bør på plass og skrivefeil må rettes.

En kommentar til slutt: Hva skal fagfeltet hete? Kan det fortsatt ganske enkelt hete trosopplæring. Hvorfor innføre noe nytt?

13. Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike

rammeplanene under overordnet del. Hva mener du om dette?

- Kirkerådet kan vedta rammeplanene

- Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

14. Har du utdypende kommentar til spørsmål 13

Rammeplanene bør sendes på høring og vedtas av Kirkemøtet. Begge planene skal opp i bispemøtet. Overordnet del og rammeplaner skal utgjøre en helhet. Begge planer bør derfor behandles av samme instanser.